

Megadja Gábor

A HAGYOMÁNY ÉS A KULTÚRA VÉDELMEBEN: A NEUWALDEGG INTÉZET

A Neuwaldegg Intézet non-profit vállalkozás, mely évente több konferenciát és képzést tart Közép- és Kelet-Európa-szerte.¹ Rendszeres programjaik között szerepel az a nyári szeminárium is, amelynek során egy hétig magas színvonalú előadásokat tartanak neves nyugati (főleg amerikai) professzorok. A konferenciának a bécsi Neuwaldeggkastély ad helyet, a részvétel teljes egészében (szállás, étkezés és az előadások) ingyenes, a hallgatónak csak az útiköltséget kell állniuk.

Az intézet vezetőinek és munkatársainak deklarált célja, hogy a szabad gazdaság és társadalom eszménye mellett érveljenek, és hogy ezt előadások és viták segítségével érthetővé és védhetővé tegyék Közép- és Kelet-Európában. A vállalkozás azért is fontos az intézet számára, mert a régió nem is olyan rég a szocialista totalitarizmus kísérletének alanya volt, és a hosszúra nyúlt éra megfosztotta ezen országok népeit a szabadságtól – mind a gazdaságitól, mind a szellemitől. A Neuwaldegg Intézet segítséget kíván nyújtani abban, hogy amit a kommunista rombolás eltüntetett, elásott vagy megsemmisített, az újra megismerhetővé váljon, és a posztkommunista maradványok meghaladhatóvá váljanak.

Hogy valamivel közelebbi képet kapjunk az intézet munkájáról, röviden vázolólok a 2008-as nyári szeminárium programját illetve témáit, bemutatva a szervezők álláspontját és értékrendjét.

Négy fő téma jelentette a szemináriumok gerincét: etika, metafizika, bioetika és politikai filozófia. Az etika témakörében Michael Pakaluk, a Clark University professzora ismertette a hallgatósággal Arisztotelész *Nikomakhoszi etikáját*,² valamint a konkurens etikai irányzatokkal szemben (már amelyik annak nevezhető egyáltalán, például hedonizmus, utilitarizmus stb.) az arisztoteléiánus mellett tette le voksát. Az előadások érzékeltették a természetjog érvényességének fontosságát, és annak helyét a nyugati társadalmakban.

A metafizikáról szóló előadásokon Edward Lyons, a Michigan State University tanára a különböző irányzatok bemutatásával párhuzamosan bírálta a karteziánus episztemológiát, valamint a kantiánus etikát (és ennek kapcsán Rawlst), bemutatva az azokból fakadó problémákat, valamint néhány példán (például a Roe kontra Wade-ügyön) keresztül demonstrálta a modern metafizikai felfogásból következő problémákat. A metafizika terén a klasszikus, arisztotelészi és tomista felfogást részesítette előnyben a felvilágosodás racionalizmusával és a modern voluntarizmussal szemben.

¹ Az intézet honlapja: <http://eicee2.org>.

² Pakaluk professzor *Nikomakhoszi etika-értelmezéséhez* lásd Michael PAKALUK: *Aristotle's Nicomachean Ethics. An Introduction*, Cambridge UP, Cambridge (Mass.), 2005.

A bioetika-kurzus Patrick Derrnek, a Clark University professzorának hatáskörébe tartozott. A hat előadás közül az első kettő tudományfilozófiai bevezető volt (elsősorban Popper, Kuhn és Lakatos Imre felfogásáról), majd aktuális erkölcsi problémák kerültek terítékre, az abortusz és az összejt-kutatás. Derr professzor előadásai külön méltatást érdemelnek, köszönhetően rendkívül élvezetes és magával ragadó stílusának.

Politikafilozófia-témában Sean Kelsey, az UCLA tanára tartott előadásokat Platón *Államáról*. Ez nem csupán a párbeszédnek egyszerű bemutatását és értelmezését jelentette, hanem azt is, hogy a professzor alkalmazta Platón tanítását a mai politikai világra: ez egyrészt a platóni utópia elutasítását jelentette, másrészt Platón demokrácia-kritikájának elfogadását.

A hét folyamán sor került még egy *Rawls for Dummies* elnevezésű „spontán” kurzusra is, Michael Pakaluk előadásában, aki maga John Rawls tanítványa volt, és erősen bírálta hajdani mestere filozófiáját. Ezen kívül egy másik „spontán” rendezésű kurzusra is sor került, amely Christopher Dawson gondolkodását mutatta be.

A Neuwaldegg Intézet programjainak tematikájából kiderülhetett, hogy nem leplezett célja az antik és zsidó-keresztény kultúra és hagyományok „felélesztése” (az intézet egyébként „felekezetszemleges”, azonban illik megjegyezni, hogy az előadó professzorok mindegyike katolikus volt), illetve erősítése a régióban, hogy ennek segítségével megszabadulhassunk a kommunista diktatúra erkölcsi, gazdasági és történeti terheitől. Külön érdeme az előadóknak és a szervezőknek, hogy nem bátortalanok a „keményebb” és „kínosabb” kérdésekkel szemben sem, és igyekeznek ébren tartani az odalátogató diákokban a liberális demokrácia túlhajtásaival szembeni gyanakvást is.